

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 1 maj 1894, kl. 1 e. m.

Sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion med förslag till vissa ändringar i jagtstadgan.

Gällande jagtstadga innehåller i 1 till och med 3 §§ följande stadganden:

1 §. Kongl. Maj:t och kronan tillkommer jagträtten å Kongl. Maj:ts hägnade jagtparker och djurgårdar, å mark, hörande till kongl. lustslotten och andra till Kongl. Maj:ts disposition ställda lägenheter, å kungsgårdar, kungsängar, kronoparker och all annan, Kongl. Maj:t och kronan tillhörig, odisponerad mark, äfvensom å häradsallmänningar, ehvad de stå under allmän vård eller under menigheters gemensamma förvaltning.

2 §. Jagten å berörda marker utöfvas af Kongl. Maj:t sjelf och chefen för hofjägeristaten jemte dem, som vid sådana tillfällen äro följaktiga; dock må jagt å samma marker med undantag af dem, som äro ställda till Kongl. Maj:ts disposition, der Kongl. Maj:t om jagten särskildt förordnar, utöfvas jemväl af chefen för skogsstyrelsen jemte dem, som honom åtfölja, äfvensom, för egna personer, af Konungens befallningshafvande, hvar och en inom sitt län, samt af de till skogs- och jägeristaten hörande tjänstemän, hvar inom sitt tjänstgöringsområde.

Skogs- och jägeribetjente ega att å de marker, som stå under deras bevakning, anställa jagt efter skadliga rofdjur samt, med skogs-

styrelsens för viss tid eller tills vidare lemnade tillåtelse, äfven efter annat vildt eller vissa arter deraf.

Utan Kongl. Maj:ts särskilda nådiga tillstånd får dock ej å någon af ofvan omnämnda marker jagt utöfvas efter elg, hjort, rådjur, vildren eller svan.

3 §. I öfrigt har hvar och en, som jord eger, rätt att derstädes med de inskränkingar, som här nedan stadgas, all jagt idka.

Enahanda rätt tillkommer boställshafvare och kronohemmansåbo å boställets eller kronohemmanets egor, delegare i sockenallmänning, byaskog eller dylik samfäld mark å densamma, allmänna inrättningar å jord, som under dem lyder, samt städerna å deras mark. Afgärda by hafve jagträtt allenast å sina egor inom hank och stör.

Å jord, som till bruk åt någon upplåtes, tillhöre jagträtten brukaren, der ej annorledes aftalas.

Enligt kongl. kungörelsen angående förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner den 10 november 1882 och Kongl. Maj:ts skrifvelse af samma dag till chefen för kongl. domänstyrelsen har domänstyrelsen öfvertagit de skogsstyrelsen förut tillhörande åligganden i afseende på statens skogsväsende i allmänhet. Chefen för domänstyrelsen utöfvar sålunda den jagträtt, hvilken förut varit chefen för skogsstyrelsen tillagd, och den i 2 § omnämnda tillåtelse för skogs- och jägeribetjeningen att å skogar, som stå under dess bevakning, anställa jagt efter allt vildt, meddelas numera af domänstyrelsen.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till utskottets handläggning hänvisad motion, n:o 128, föreslår herr *C. W. Collander*, att Riksdagen måtte för sin del besluta att åt ofvannämnda paragrafer gifva följande lydelse:

1 §. Kongl. Maj:t och kronan tillkommer jagträtten å dess hägnade jagtparker och djurgårdar, å mark, hörande till kongl. lustslotten och andra till Kongl. Maj:ts disposition ställda lägenheter, å kungsgårdar, kungsängar, kronoparker och all annan Kongl. Maj:t och kronan tillhörig, odisponerad mark.

2 §. Jagten å berörda marker utöfvas af Kongl. Maj:t sjelf och chefen för dess hofjägeristat jemte dem, som vid sådana tillfällen äro följaktiga, å kronans hägnade jagtparker eller djurgårdar å mark,

hörande till kongl. lustslotten och andra till Kongl. Maj:ts disposition ställda lägenheter, å kungsgårdar och kungsängar, hvaremot jagträppen å kronoparker och all annan kronan tillhörig odisponerad mark utarrenderas genom kongl. domänstyrelsens försorg enligt grunder, som härför varda bestämda.

3 §. I öfrigt — — — — —

Enahande rätt — — — — —

Å jord — — — — —

Å häradsallmanning, som står under allmän vård, utarrenderas jagträppen till förmån för allmanningsegare af kongl. domänstyrelsen efter samma grunder, som för utarrendering af kronans jagtmarker varda bestämda, hvaremot, vidkommande jagträppen å de häradsallmänningar, som stå under menighets förvaltning, det må ankomma på denna förvaltning att jagträppen utarrendera eller lemna den obegagnad.

Till stöd för sitt förslag anför motionären hufvudsakligen följande: Då numera för täckande af de år efter år växande statsbehofven nya skattekällor måste allt jemt uppsökas, vore det för staten en bjudande pligt att tillvarataga alla dess inkomstkällor. Staten droge emellertid icke någon ekonomisk fördel af sina oerhördt stora jagtmarker, utan jagten å kronans allmänningar och å häradsallmänningar monopoliserades till förmån för vissa i jagtstadgan uppräknade embets- och tjänstemän. De förhandlingar, som föregingo antagandet af gällande jagtstadga, gäfvade vid handen, att nämnda monopol tillkommit, på det att jagten å kronans marker icke skulle lemnas obegagnad. Den jagträtt, som medgifvits vissa embets- och tjänstemän, hade sålunda icke lemnats dem såsom någon löneförmån, hvadan denna förmån kunde när som helst beröfvas dessa tjänstemän, utan att detta borde gifva anledning till berättigad klagan från deras sida.

Lika väl som fiskerätten i statens fiskevatten utarrenderades, kunde jagträppen å statens jagtmarker genom arrende upplåtas.

Obestriddigt vore, att jagten å dessa marker numera egde betydligt värde och kunde lemna staten god inkomst. Enligt domänstyrelsens embetsberättelse rörande skogsväsendet för år 1892 utgjorde vid årets slut kronoparkernas ytvidd 3,446,015,25 hektar. Med kännedom derom, att mångenstädes, åtminstone uti mellersta och södra delarne af landet, jagträppen betalades med 10, 15 å 20 öre pr hektar, torde det oij vara för högt beräkna värdet å kronans jagtmarker i medeltal till 2 öre per hektar. Kronans jagtmarker, i sin helhet utarrenderade, skulle efter denna beräkning lemna en årlig inkomst af 60 å 70,000 kronor. Men

äfvén om arrendesumman icke skulle uppgå till mer än hälften af nämnda belopp, vore denna inkomst så betydande, att densamma borde tillgodogöras statskassan. Jagträtten å statens jagtmarker borde därför utarrenderas genom domänstyrelsens försorg under arrendeperioder, som kunde anses lämpliga, och under vilkor i afseende på jagträttens utöfning, som för jagtens vård och bestånd samt i öfrigt kunde anses nödiga. För uppnåendet af detta mål erfordrades emellertid sådan förändring af 1, 2 och 3 §§ af gällande jagtstadga, att derifrån uteslötes bestämmelsen om all annan fri jagträtt än den, som å kronans hägnade jagtparker och djurgårdar å mark, hörande till kongl. lustslotten och andra till Kongl. Maj:ts disposition ställda lägenheter, å kungsgårdar och å kungsängar vore förbehållen Kongl. Maj:t och chefen för dess hofjägeristat jemte dem, som vid sådana tillfällen vore följaktiga. Jagträtten å kronoparker och å all annan kronan tillhörig, odisponerad mark äfvén som å häradsallmänningar borde deremot utarrenderas.

Då numera jagten å dessa allmänningar, hvilka enligt domänstyrelsens embetsberättelse för år 1892 vore till antalet 105 med en ytvidd af 431,690,²⁶ hektar, egde arrendevärde, borde jagträtten liksom all annan afkastning göras inkomstgifvande för egare af dessa allmänningar. Detta kunde ske derigenom, att jagträtten å häradsallmänningar, som stode under allmän vård, utarrenderades af domänstyrelsen på sätt och under vilkor, som kunde varda för jagträtt å kronans marker bestämda, och arrendebeloppet tillfölle delegarne i allmänningen, samt vidkommande de häradsallmänningar, som förvaltades af menighet, det finge ankomma på denna förvaltning att utarrendera jagträtten eller lemna den obegagnad.

Utskottet finner sig väl icke kunna tillstyrka Riksdagen att utan föregående närmare utredning i ämnet antaga den af motionären föreslagna ändring i gällande jagtstadga; men då utskottet hyser den uppfattningen, att staten bör kunna, på sätt motionären åsyftat, beredas någon inkomst, derigenom att genom arrende upplåtes jagträtten å åtskilliga äldre kronoparker och annan kronan tillhörig, odisponerad mark äfvén som häradsallmänningar samt i all synnerhet å sådana kronoparker, som i senare tider bildats genom inköp för statens räkning af till skogsbörd tjenlig mark, anser utskottet, att en utredning i förevarande hänseende från sakkunnigt håll bör ega rum, och att frågan sålunda

lämpligast medelst en Riksdagens skrifvelse öfverlemnas till Kongl. Maj:t:s pröfning.

Denna utredning synes utskottet böra omfatta, dels hvilka kronoparker lämpligen kunna, utan intrång af någons nu bestående lagliga rätt, genom jagtarrenden upplåtas, dels vilkoren för jagträttens utöfvande med hänsyn till jagtens rätta handhafvande och skogens sorgfälliga vård, dels beloppet af de arrendeafgifter, som genom jagträttens utarrenderande vore att påräkna, dels ock, beträffande jagträttens upplåtande å häradsallmänningar, huruvida afgiften därför bör tillfalla taten eller dem, som i allmanningen ega del.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utreda, huruvida genom utarrenderande af jagträtten å kronoparker och annan kronan tillhörig, odisponerad mark äfvensom å häradsallmänningar inkomst kunde beredas statsverket eller delegarne i dessa allmänningar, dock utan intrång af någons nu bestående lagliga rätt och under sådana arrendevilkor, att jagten å dessa marker väl vårdas och jagträtten utöfvas utan skada för skogens bestånd, samt derefter för Riksdagen framlägga det förslag till lag i ämnet, hvartill denna utredning kan gifva anledning.

Stockholm den 1 maj 1894.

På det sammansatta utskottets vägnar:

L. Annerstedt.

Reservation:

af herrar *Annerstedt* och *Bohnstedt*, hvilka ansett, att utskottets betänkande bort affattas sålunda:

Enligt hvad utskottet erfarit, äro hos de sakkunnige skiljaktiga meningar rådande ej mindre angående den inverkan å jagtens ändamålsenliga vård, som utarrenderandet af jagträtt å kronoparker och kronan tillhörig, odisponerad skogsmark skulle utöfva, än äfven beträffande den möjlighet till ökade statsinkomster, som en dylik åtgärd skulle medföra.

Å ena sidan åberopas, att erfarenheten skulle visa, att jagten å enskilda områden bäst vårdas å sådana orter, der jagträtt genom arrende förvärfvats af personer, som med intresse för jagten förenat erforderlig insigt uti jagtens rätta handhavande. Sådana arrendatorer hafva genom utrotandet af rofdjur fredat det nyttiga villebrådet och sökt bibehålla en god villebrådsstam. På sätt af vederbörande embetsmyndigheter vitsordats beträffande enskilda jagtområden, har i de trakter, der jagträtt arrenderats af jagtklubbar, jägarförbund eller enskilda personer, jagten väl vårdats jemväl genom sparandet af honor, åtgärder till det vildas skydd och utfodring vintertid samt utplantering af sådana arter af villebråd, hvilka i följd af otjenliga naturförhållanden, sjukdomar och stark förföljelse i betydligare mån förminskats. Genom den ifrågasatta utarrenderingen skulle följaktligen statsverket kunna beredas någon inkomst och derjemte en god jagtvård och vildafvelns höjande befrämjas.

Å andra sidan framhålles, att genom det sätt, hvarpå jagträtt å ifrågavarande mark blifvit i jagtstadgan ordnad, man åsyftat att bereda »ett slags fridlysta hem», hvarifrån villebrådet sedermera kunde utbreda sig. Det åsyftade ändamålet hade i allmänhet vunnits, i all synnerhet i fråga om elg och rådjur. Säkerhet för villebrådsstammens bibehållande såväl i fråga om sistnämnda djurslag som med afseende å öfriga arter villebråd kunde deremot icke vinnas vid utarrendering, äfven om arrendevilkoren gjordes så stränga som möjligt. Öfvervakandet af dessa vilkors efterlefnad vore nemligen icke möjlig utan betydande kostnad för statsverket, då kronojägarne, hvilka under nuvarande förhållanden kunde efterse, att jagt *icke* utöfvades på kronoparkerna, ej skulle vara i stånd att, sedan jagten utarrenderats och följaktligen ett större eller mindre antal personer vore berättigade att

jaga å det utarrenderade området, utöfva tillräcklig tillsyn, att ej olofflig jagt derstädes utöfvades. Jagtförhållandena inom landet vore ock sådana, att genom utarrendering af ifrågavarande mark någon väsentlig inkomst icke skulle kunna vinnas. I Norrland och Dalarne skulle, med undantag af ripmarkerna i närheten af jernväg i Jemtland, jagtarrendena i allmänhet icke röna någon efterfrågan, åtminstone ej till nämnvärda pris, och då detta vore förhållandet i fråga om enskildes egendom, som med afseende å kommunikationer vore bättre lottade än statens skogsmark derstädes, förefunnes ingen utsigt att för det närvarande genom jagtarrenden i de norra orterna bereda statsverket någon afsevärd inkomst. I de södra delarne af riket skulle visserligen flera kronoparker, särskildt med afseende å tillgången af elg å vissa bland dem, blifva begärliga för enskilda. Men då i allmänhet å kronoparkerna icke funnes raphöns- eller orrmarker, hvilka marker vore de mest eftersökta och betingade de högsta jagtarrendena, och de nu befintliga elgstånden genom jagträttens upplåtande på arrende snart skulle sprängas, skulle arrendesummorna för kommande arrendeperioder nedsjunka till en obetydlighet.

Då, enligt hvad sålunda blifvit anfördt, meningarna angående nyttan af den föreslagna åtgärden äro synnerligen delade, anser utskottet sig icke böra tillstyrka antagandet af den utaf motionären föreslagna lydelsen af 1 till och med 3 §§ jagtstadgan.

För den genom 1864 års jagtstadga införda uttryckliga bestämmelsen, att jemväl å häradsallmänningar jagträtten skulle vara Kongl. Maj:t och kronan förbehållen, anfördes emellertid såsom hufvudsakligt skäl, att ett öfverlåtande af jagträtten till samtliga delegarne i en dylik allmänning eller häradsboarne skulle för dem sjelfva medföra icke fördel och nytta, utan snarare motsatsen, i det att allt nyttigt vildt genom jagtmarkens upplåtelse till alla snart skulle komma att nästan helt och hållet utrotas. Vid detta förhållande och då, på sätt i det föregående blifvit antydt, de sakkunnige, hvilka i frågan hysa samma uppfattning som motionären, anse antagligt, att genom jagträttens utarrendering tillräckligt skydd i detta afseende skulle kunna vinnas, synes det utskottet böra tagas i öfvervägande, huru vida icke det skulle kunna öfverlemnas åt delegarne i häradsallmänning att besluta, om utarrendering af jagträtten å sådan allmänning skall ega rum, och delegarne deri på detta sätt erhålla nytta af jagten å allmänningen.

Derjemte synes det utskottet lämpligen kunna ifrågasättas, om ej jagträtten å sådana kronoparker, som i senare tider bildats genom inköp för statens räkning af till skogsbörd tjenlig mark, borde upp-

låtas mot arrende. Bibehållas de af ålder befintliga kronoparkerna såsom de fridlysta stamhåll för villebråd, hvilka den ena delen af de sakkunnige anse såsom nödvändiga vilkor för en god jagtvård, synes det icke kunna möta någon betänklighet att i fråga om de nytillkomna kronoparkerna använda arrendesystemet, som af de med motionären liktänkande betraktas såsom det lämpligaste sättet för vinnande af detta mål.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utreda, huru vida genom utarrenderande af jagträten å de i senare tider bildade kronoparker äfvensom å häradsallmänningar inkomst kunde beredas statsverket och delgarne i dessa allmänningar, dock under sådana arrendevilkor, att jagten å dessa marker väl vårdas och jagträten utöfvas utan skada för skogens bestånd, samt derefter för Riksdagen framlägga det förslag till lag i ämnet, hvartill denna utredning kan gifva anledning;

samt af friherre *von Otter* och friherre *Gripenstedt*.